

Meetnet vlinders

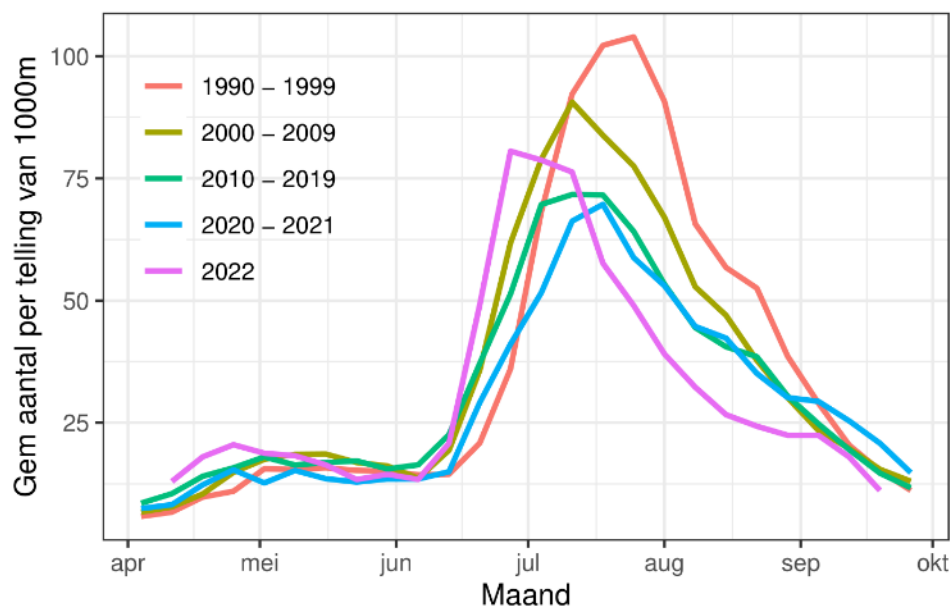
September 2022

Beste teller,

De zomer is duidelijk voorbij; het kost ineens weer moeite om een goed telmoment te vinden. Op 1 oktober eindigt het officiële telseizoen, al mag er bij mooi weer best nog geteld worden. Alle tellingen die voor 1 november binnen zijn, gaan in ieder geval mee naar de berekeningen van trends en indexen. Tellingen die na 1 november worden ingevoerd doen ook mee, alleen pas volgend jaar. Hoe dan ook alles invoeren dus; uw gegevens gaan zeker gebruikt worden.

Aantal vlinders

Nu het telseizoen bijna voorbij is, en we al van meer dan 1000 routes de tellingen binnen hebben, kunnen we kijken hoe het met de vlinderdichtheid op onze routes gegaan is. Het voorjaar begon slecht met zo veel kou en zelfs sneeuw, dat we van de eerste week van april geen gemiddeld aantal vlinder kunnen berekenen. Maar daarna ging het los en eind april werd de voorjaarspiek al bereikt met duidelijk meer vlinders dan gemiddeld. Na de 'junidip' stegen de aantallen vlinders snel en al eind juni werd het maximum bereikt. En midden juli begonnen de aantallen al weer fors te dalen. Zelden werden in augustus zo weinig vlinders gevonden. De luzernevlinders maakten het in september weer een beetje goed. Ook opvallend aan de grafiek is hoe de piek in de jaren negentig niet alleen flink hoger was, maar ook pas eind juli viel. En ook het grootste deel van augustus was nog rijk aan vlinders. In de tijd is de piek steeds lager geworden en langzaam naar voor geschoven. Vergeleken met de afgelopen tien jaar was 2022 wat aantallen vlinders betreft niet eens een slecht jaar, maar de grote droogte doet het ergste vrezen voor 2023.

Vlinders tellen in West-Brabant

Teller Ingrid Vaane schreef:

Al weer 8 jaar tel ik vlinders in West-Brabant. Mijn route ligt op een particulier terrein langs de Roosendaalse Vliet, wat deels vrij toegankelijk is. Dit terrein, een voormalige landbouw akker, is nu zo'n 10 jaar aan het ontwikkelen. De eigenaren doen hun best om het zo natuurlijk mogelijk in te richten. De afgelopen jaren telde ik zo'n 20-24 soorten dagvlinders. Helaas is de argusvlinder ook hier verdwenen, maar de meeste soorten zie ik toch wel elk jaar in meer of mindere mate. Ik was blij verrast dat ook het zwartsprietdikkopje weer terug was na een jaar afwezigheid. Leuk zijn de vele icarusblauwtjes (dit jaar alweer 240 ex. geteld t/m begin september) en bruine blauwtjes, die het ook dit jaar weer heel goed doen, ondanks de droogte. Als ik andere tellers wel eens hoor klagen dat het zo stil is op hun route, voel ik mij bevoorrecht dat ik hier mag tellen. Want als er dan eens wat minder vlinders zijn, dan is het altijd nog een leuk terrein vanwege de vele vogels die daar ook voorkomen! Zo kwam ik daar een keer aan om vlinders te tellen, bleek er een groepje beflijsters te zitten! Een andere keer weer een koppeltje patrijzen met jongen. Het vrolijke gekwetter van putters hoor ik bij elke telling. Ook zie ik daar met regelmaat een haas en een enkele keer een ree, zelfs sporen van bevers daar!

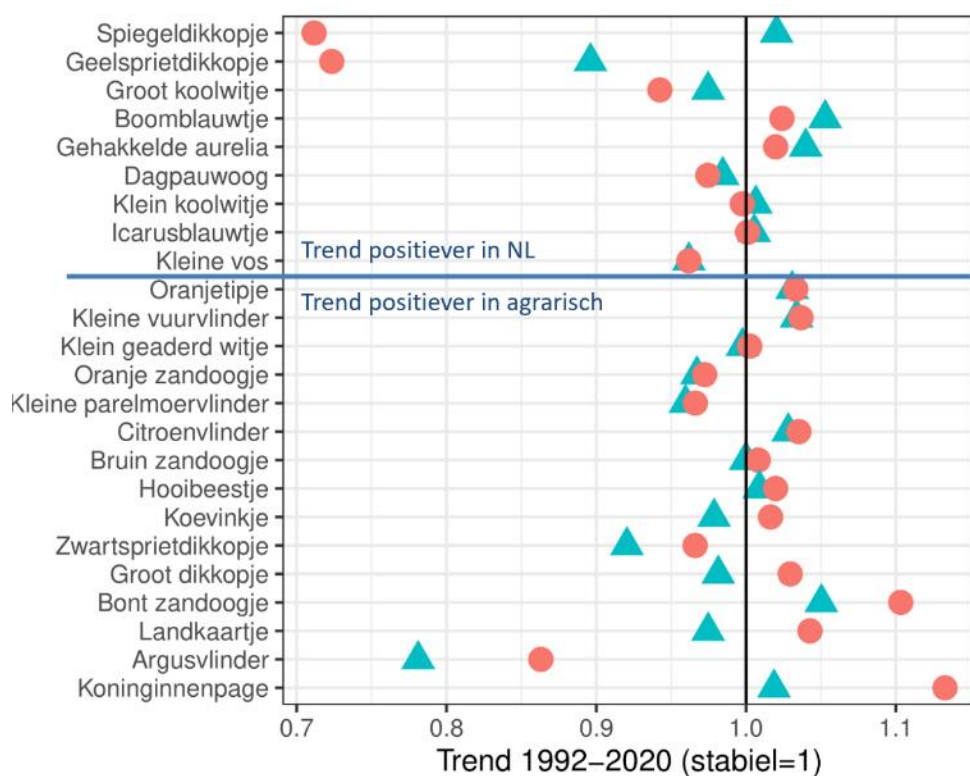

Agrarisch gebied

Het agrarisch gebied neemt in Nederland ongeveer tweederde van de landoppervlakte in, maar daar liggen maar iets van 20% van de routes. En de routes die er zijn, liggen meestal in een wegberm. Gelukkig zijn er nu ook BIMAG-boeren die (ook) op hun agrarische percelen tellen, zodat we ook een beeld krijgen van de aantallen en trends op die plekken. Maar om terug te kijken naar de trends sinds 1992 kunnen we op dit moment eigenlijk alleen 'bermroutes' gebruiken. Daar zal het maaibeeld van de eigenaar (als de gemeente, prorail, de provincie of Rijkswaterstaat) ook een flinke invloed op hebben.

Vergelijken we de trends van dagvlinders in het agrarisch gebied (vooral wegbermen in het buitengebied) met die van Nederland, dan zien we dat een aantal soorten het in agrarisch gebied slechter doen, maar dat meer soorten het in wegbermen in agrarisch gebied beter doen dan in Nederland als geheel. Een aantal opvallende soorten:

- De koninginnenpage gaat overal vooruit, maar juist in het agrarisch gebied meer. Deze soort breidt zich noordwaarts uit, koloniseert nu dus streken in Noord-Nederland met relatief veel agrarische bermen en lijkt zich daar prima thuis te voelen.
- De argusvlinder is al lang een zorgenkindje, maar doet het juist in agrarisch gebied in West-Nederland minder slecht dan in de rest van Nederland.
- Het bont zandoogje heeft zich vanuit bossen in dertig jaar over heel Nederland uitgebreid en het kwam vroeger vrijwel niet voor in het agrarisch gebied. Inmiddels is het een heel gewone soort op veel boerenerven.

● agr
▲ Nederland

Wel geteld, niets gezien

Wel geteld, niets gezien bij dagactieve nachtvlinders en hommels: heel belangrijk!

Als u dagactieve nachtvlinders op uw route telt, is het schuifje u vast wel eens opgevallen. In principe is het zo: als u wel naar dagactieve nachtvlinders hebt gekeken, maar niets hebt gezien, zet u het schuifje naar rechts maar vult niets in (ook geen 0). Dan weten we: er is wel geteld, maar niets gezien.

We vermoeden, dat er veel mensen het schuifje pas naar rechts zetten als ze er wat hebben gezien. Dan krijgen we dus een te positief beeld van de nachtvlinderstand. De keren dat er wel gekeken is maar er 0 vlinders waren, worden overgeslagen, en de "lijn" voor deze soorten wordt alleen getrokken met de keren dat er wat gezien was. Dus dan weet u voor de volgende keer: kijkt u ernaar, zet het schuifje naar rechts!

Overigens, ook voor de vlinderroute zelf telt: heeft u niets gezien maar wel gekeken, voer de datum toch in en vul geen dagvlinders in. Gek genoeg is dat een van de belangrijker zaken die u ons kunt doorgeven. Op die plekken gaat het (tijdelijk) niet goed - is het door maaien of droogte - en dat is voor ons belangrijk om te weten!

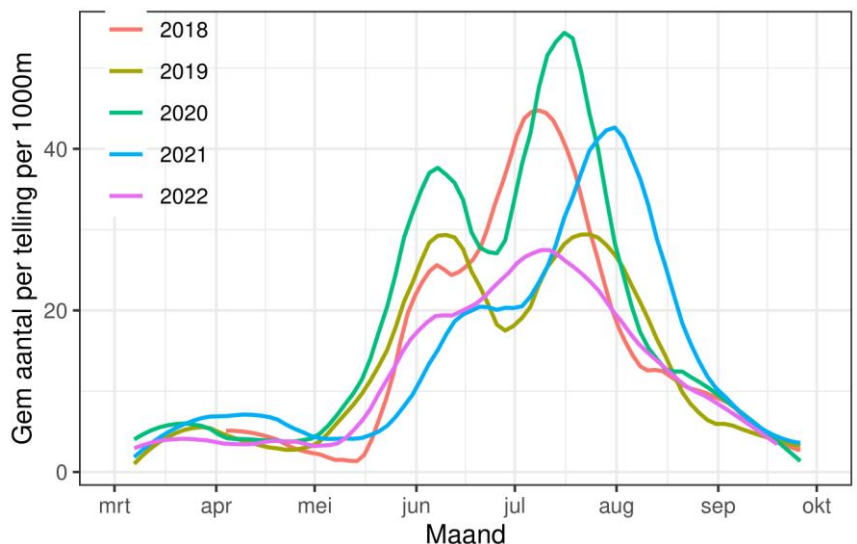
Aantallen hommels in 2022

Het is alweer eind september en het is tijd om voorzichtig de balans op te maken over het hommeltelseizoen 2022. De vliegtijdgrafieken met de getelde (en doorgegeven) aantallen van dit jaar zijn bijna compleet. Het algemene beeld van de vliegseizoen is voor 2022 hetzelfde als voor de andere teljaren: het seizoen kent een rustige aanloop met lage totale aantallen hommels in maart tot mei. Hogere aantallen hommels worden geteld tussen grofweg half mei en half augustus, afhankelijk van weersomstandigheden schuift dat 'hoogseizoen' wat naar voren of naar achteren in de tijd. 2022 was heel gemiddeld wat betreft de start van het hoogseizoen.

Lage aantallen

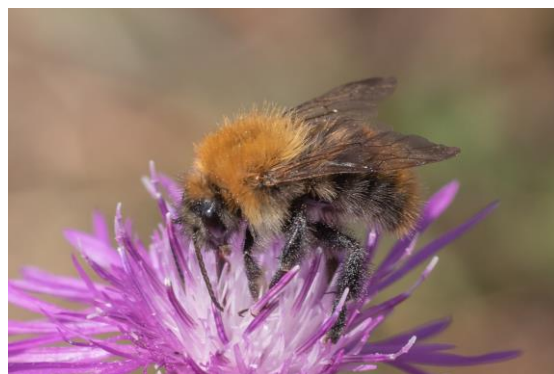
Ieder seizoen laat vervolgens twee pieken in de getelde aantallen zien, een late voorjaars/voorzomerpiek in juni en een midzomerpiek in juli. Ook dat zien we terug in de vliegtijdtabel van 2022, met een hele belangrijke kanttekening: beide pieken in het totale aantal hommels zijn de laagste van alle telseizoenen tot nu toe. Een voor de hand liggende oorzaak lijkt de droogte. Hoe dat precies doorwerkt weten we nog niet, maar wat op sommige plekken in het veld ieder geval opviel, met name

in de loop van de zomer, waren de lage aantallen bloeiende planten. Dit kan invloed hebben op de beschikbaarheid van stuifmeel en nectar voor de hommelsvolken en dus de ontwikkeling daarvan. Maar het kan ook direct invloed hebben op de aantallen op sommige telroutes, doordat je bij het tellen van hommels ook sterk afhankelijk bent van de bloemen waar de hommels op zitten.

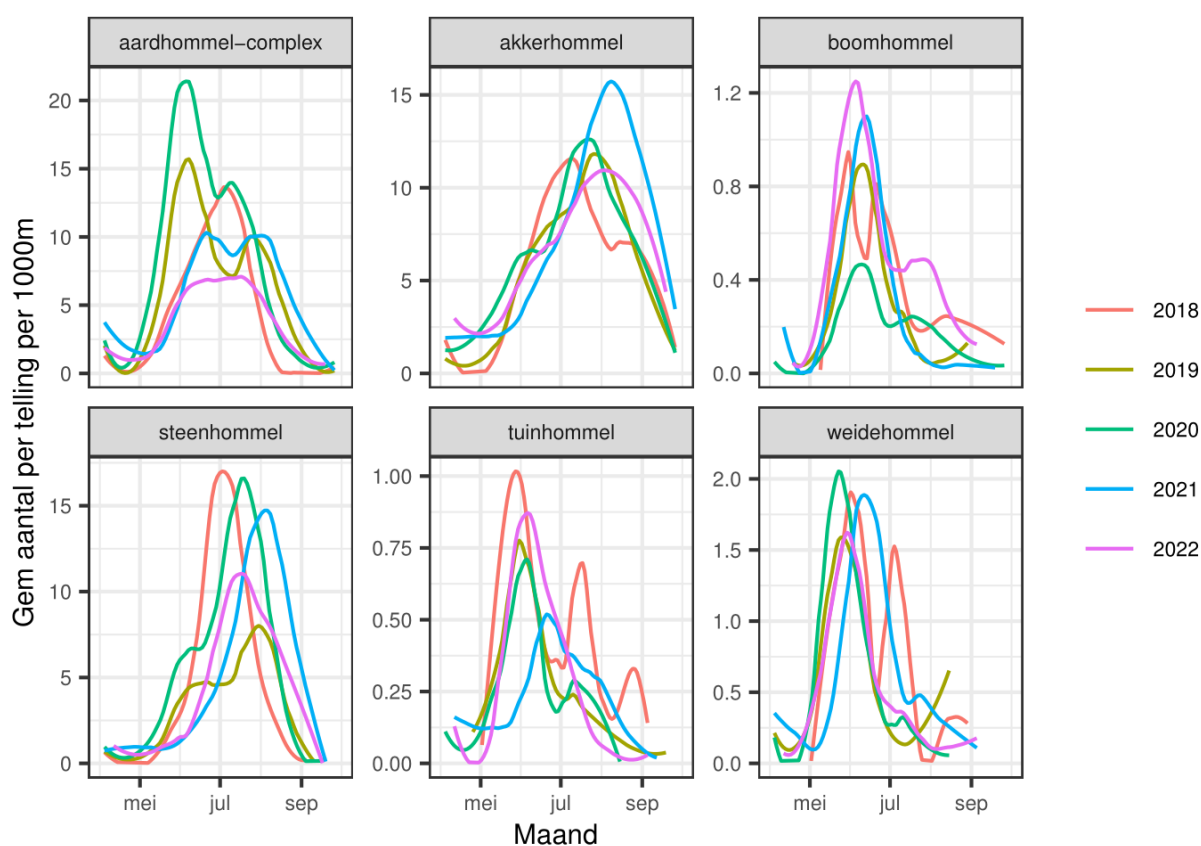

Zomersoorten

Met name bij hommelseorten die ook in de zomer doorvliegen zien we de lage aantallen terug. Dit zijn ook de hommelseorten die normaal gesproken het meeste worden geteld: aardhommel-complex en steenhommel. Bij akkerhommel, die ook in dit rijtje thuis hoort, lijken de aantallen in 2022 nog op een redelijk hoog niveau, maar wel lager dan in de voorgaande teljaren. Bij het aardhommelcomplex zijn de lagere aantallen juist erg opvallend. In de voorjaarspiek nog meer dan in de zomerpiek. Waar dit nou precies in zit, welk deel van het effect we nou toe kunnen schrijven aan de droogte en of juist de opeenvolgende jaren van droogte (met uitzondering van 2021) hun tol eisen, zullen we nader moeten bekijken.

Akkerhommel

Monitoringsvrijwilligers in voedselbossen gezocht!

In voedselbossen wordt voedselproductie met natuurontwikkeling gecombineerd. Voedselbossen kunnen de bodemgezondheid bevorderen, een groot waterbufferend vermogen hebben, veel CO2 opslaan, de biodiversiteit verhogen, een hoge veerkracht hebben, de sociale cohesie verhogen, de kwaliteit van de leefomgeving verhogen en daarmee de mentale gezondheid bevorderen. In Nederland is onderzoek naar de ontwikkeling van biodiversiteit in voedselbossen nog jong. Hierdoor is er bijvoorbeeld weinig bekend over hoe de soorten en populaties vlinders gedijen in voedselbossen. Het is daarom van belang om dagvlinders te monitoren, zodat meer bekend wordt over de relatie tussen verschillende typen voedselbossen en vlinders die deze bossen herbergen. Lijkt het u leuk om zelf in een voedselbos te monitoren en tegelijkertijd meer te leren van de toepassingen van voedselbossen? Of kent u iemand die dit leuk zou vinden? In het overzicht zijn de verschillende locaties te vinden waar vraag is naar monitoringvrijwilligers. In sommige voedselbossen is het wellicht mogelijk om wat lekkers te plukken tijdens het monitoren! Bij interesse graag contact opnemen met Lewis Jansen via een van onderstaande wegen:

· Mail: lewisjansen95@gmail.com

· Mobiel: 0683400545

Alvast hartstikke bedankt voor alle inzet.

Naam Voedselbos	Plaats	Provincie
De Overtuin	Rotterdam	Zuid-Holland
Houtrak	Haarlemmerliede-Spaarnwoude	Noord-Holland
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland
Eemvallei Zuid	Almere	Flevoland
Thuishaven Zeewolde	Zeewolde	Flevoland
Droevendaal	Wageningen	Gelderland
Het Voedselrijk	Bennekom	Gelderland
Den Food Bosch / Volmeer	Sint-Michielsgestel	Noord-Brabant
Schijndel Bosweg	Schijndel	Noord-Brabant
Schijndel Hardekamp	Schijndel	Noord-Brabant
Ketelbroek	Groesbeek	Gelderland
Groengenoten	Rucphen	Noord-Brabant
Sualmana	Swalmen	Limburg
Vlaardingen	Vlaardingen	Zuid-Holland
Benthuizen	Benthuizen	Zuid-Holland
De Stomp	Westendorp (Achterhoek)	Gelderland
Kreilerwoud	Borsingerhorn	Noord-Holland
Roggebotstaete	Dronten	Flevoland
d'Ekkers	Berlicum	Noord-Brabant
Breedenbroek	Breedenbroek	Gelderland
Lekker landgoed	Haarzuilens	Utrecht
Het Loonse Bos	Helvoirt	Noord-Brabant
Heische Hoeve	Loosdrecht	Noord-Brabant
De Pullenhap	Oirschot	Noord-Brabant
Ruurhoeve	Eersel	Noord-Brabant
Woensdrecht	Woensdrecht	Noord-Brabant
Vierhoeven	Roosendaal	Noord-Brabant
Nij Boelens	Boelenslaan	Friesland
Binnenbos	Driebergen	Utrecht
De Terp	Erichem	Gelderland
Leukerbos	Baexem	Limburg
Laakoever	Amersfoort	Utrecht

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnet@vlinderstichting.nl.

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Landelijk Meetnet Vlinders

Chris van Swaay

José Kok, Ingeborg van Es-Boomsluiter, Kars Veling en Kim Huskens

Tel.: 0317 467346

meetnet@vlinderstichting.nl

Hommelmeetnet: Johan van 't Bosch

Meetnethommels@naturalis.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Vlinders. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie Nieuwsbrief abonnement op nee te zetten.